

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

27. Berzeus qua[m] potens dicendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

contrahere spiritus quibus incitabatur ad longe vastiora, perinde illic eos exeruit, vt si omnem Goæ haberet Iaponiam, & Sinas: verum procurandæ ciuium saluti haud se tantopere immergebat, vt rectæ nostrorum gubernationi parte vlla deesset. Omnes statim à Xauerij discessu Pasca inceunte dies quadraginta meditationibus sacris exercuit, interiecta deprimendi sui, vario domandique vsu inter singulas meditandi horas, quo paratiores ascendente in cœlum Christo vota repeterent, deoque arctius, & Societati iungerentur. Huic votorum instaurationi, horarum duarum sermone prolusit, de beneficioj vocationis, pro magnitudine æstimando, de illius scopo, & necessariis ad illum virtutis & literarum præsiidiis. Cumque huius secessus prolixitas eorum animos non iucundè minus quam vtiliter affecisset, indulgit, vt in sextum mensem illum producerent, seposita interim omni de literis cogitatione. Quibus festo S. Hieronymi resumendis, cum Societatis nondum essent vulgatæ constitutiones, hunc suis dièi ordinem descripsit, vt horas studio septem darent, duas & sesqui meditationi, præter destinata spatia rei sacræ, & examinibus conscientiaë duobus, piis colloquiis à prandio mediam laxandi animi titulo; tantumdem aliquid audiendo de Christi vita & beneficiis quod narrabat: ter demum quaque hebdomada, de aliqua virtute religiosæ professioni maximè congrua, quod diserebat apud illos per vnâ aut alterâ horam.

27.
Berzeus quâ
potens di-
cendo.

Porro nihil æquè ad bonum animorum illi procedebat, vt præconium verbi Dei ad populum, in quo vim planè apostolicam spirabat; diuersis per hebdomadam locis diuersi argumenti conciones habebat quatuordecim & plures; timebaturque de numero illo ne quid remitteret; tantum aberat vt tæderet eundem toties audire. Fuit quando hiems eluvionibus imbrium præter morem effusa, impeditos fecerat ad templum aditus, idcirco è pulpito auditoribus edixit, dum cœlum quiesceret, se concionibus parsurum vt eorum incommodo parceret, sed extitit populi vna vox deprecantis ne faceret, nec esset de ipsis sollicitus, venturos enim se, etsi solum in pluvias corrueret cœlum, & vero dicebatur vulgo; supicionem de se facere mali Christiani qui Berzei concionibus non adesset. Nec erat dicentis oratio ex disertis ingenij, naturæ sponte manans facundia; nec è contrario, arte, & studio curiosius adornata, oblectare animorum fastidia promptior, quàm teporem, & frigus accendere. Depromebat illam pectus Deo plenum, ex Euangelij haustam libro & Christi morientis. Nam cum vigilatas contemplando noctes æternis fidei effatis altè animo imprimendis traduxisset, plus satis deinde horæ dimidium illi erat, vt in concionem illa digereret. Quanquam etiam non negarim, fuisse ad dicendum egregiè natum, nec enim refugit gratia, naturæ vti famulatu. Sed nêrvum omnem roburque suadentis ex interiori profectum spiritu, vnâque ambiens audientium salutem, dictis concolor vita vehementer augebat, sequebanturque inde non ij modo quibus nihil citius arefcit lacrimarum

motus

motus eo dicente perpetui, sed mutationes morum firmæ, ac stables, nec raro valde mirabiles. Feminarum ornatus, in luxum immanem increuerat, eique consequens ostentatio sui sacris in ædibus velut prostibulis, vbi grandi cum offensione necebantur oculis amores in adulteria defuturi, at is omnem illam petulantia debacchantis scenam, tam musculofo brachio euertit, vt ne digitum quidem annulo coronare vlla femina auderet, multo minus caput stemmate vnionum, quædam vero mundum muliebrem, thesauro æqualem non minimo, diligenter collectum, fundando cœnobio addixit, vbi cum eiusdẽ propositij lociis, Deo extra seculum feriret. Multæ virgines, aliæ viduæ castimoniam suam voto perpetuo consecrarunt: eæ in templis orando assiduæ, nisi sub vesperum ex iis non abibant, & voluntarias pœnas consecrabantur tam cupide, vt confessariis negotij plurimum fieret, ad eas continendas intra fines mediocritatis. Sic viris vnâ libidinis fomitem, & materiam abstulit Berzeus; quorum multi vxores in Lusitania cum haberent, Goæ concubinam, adulterio fidem matrimonij calcabant, ac primùm quidem in istiusmodi feminis ab illo, frustra conteri labor videbatur, sed fortunante conatus Deo, labori quæstus aded respondit, vt earum ad centum, honestati & pœnitentiæ redderet, taceo ludendi, peierandi, iactandi verba in Deum sacrilega, eiusque generis sexcenta improbitatis publicæ crimina, radicibus evulsa; ex eo quod subdõ coniectura fiat de cœteris, tam multos, præsertim Christianos, furente illic lucrorum rabie in mutua odia, factiones, lites, homicidia commissos, fuisse ab eo confociatos fida pace, vt semestri tantum à curioso inuestigatore censi sint quingenti supra mille: in quo lepida fuit tabellionis capitalium querela apud supremum Cognitorem; suum illud munus, antea lucrosum; sibi & aliis quatuor, eiusdem officij lociis in nihilum redigi, Patrum id culpa euenire: ante horum aduentum indigenarum rixis, & controuersis, ad tribunal capitis deferri solitis, cum ægrè omnes sufficerent scribæ, duos fere nunc esse eosque superuacaneos, & bonam diei partem otiosi, nisi res ad pristinum redirent, litesque desinerent Patrum industria componi, iis esse pariter, aut vrbe aut officio cedendum. Ad hoc Berzeus ciuitatem in regiones diuiserat suam Patribus qui domi erant singulis assignarat, eique præterea inuigilare certum eorum iubebat numerum quos diuinis rebus imbuerat. Ab his sagaci pietate inuestigabatur de moribus, cuiusque, ac scubi deprehenderetur concubinarius; vindictam moliens, aut alio scelere irretitus, eius & nomen, & domus notabatur, & deferrebat ad Patrem regionis illius curatorem, qui Berzei consilio, & ope in emendationem incumberet.

Sed vnum aut alterum inter tot istas animorum commutationes illustrius eminet. Primum famosi necromantis, qui clusum amuleto quodam circumferebat pessimum genium & colloquebatur cum eo Græcè, ac Latine quod nunquam didicerat, vitamque illam sacrilegam annos iam egerat viginti. Hunc ad vocem Berzei è suggestu dicentis repente

28.

Conuers, insignes, & institutio piorum operum.

penite